

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

PAŽYMA Nr. NV- 2022-11-18		2022-11-18 Nr. NV-3278	
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-22-1939 TAIS-22-13425(2)		DĖL VYRIAUSYBĖS 2001 M. SAUSIO 25 D. NUTARIMO NR. 86 DĖL LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO IŠMOKŲ NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO	
		Rengėjas	Svarstyta
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas		☒ Taip ☐ Ne	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)
		Nesvarstyta	Siūloma Svarstyti: ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis

DALYKINIS VERTINIMAS	Siūlomos pagrįstos priemonės, kurios padės išspręsti nustatytą problemą	Iš dalies
	Siūlomas sprendimas pagrįstas įrodymais (duomenimis, faktine informacija)	Taip
	Teisės akto projektas parengtas laikantis Vyriausybės darbo reglamento reikalavimų dėl derinimo subjektų, terminų, projekto lydimosios medžiagos	Taip
	Teisėkūros procesas buvo įtraukus, užtikrinant tinkamą suinteresuotų asmenų informavimą ir dalyvavimo sąlygas	Netaikyta
TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS	☐ Esminės ☒ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos ☐ Pastabų nėra	

PROJEKTO TIKSLAS	Suderinti Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatus (Nuostatai) su 2023-01-01 įsigaliosiančiais Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimais.
SPRENDŽIAMA PROBLEMA	2022 m. birželio mėn. pabaigoje Seimas priėmė Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo (kartu su Darbo kodekso ir kitų susijusių įstatymų) pakeitimus, kuriais įteisintos neperleidžiamos 2 mėn. atostogos vaikui prižiūrėti, nustatytas naujas vaiko priežiūros išmokų modelis bei dydžiai.

POREIKĮ KEISTI REGULIAVIMĄ INDIKUOJANTYS SUBJEKTAI IR (AR) ŠALTINIAI	DUOMENYS / ĮRODYMAI
☒ Teisinio reguliavimo nesuderinamumas ☒ Vyriausybės programos nuostatos	Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimais (<i>perkeliamą Direktyva (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrėtojų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES</i>) nustatyta teisė gauti vaiko priežiūros išmoką kiekvienam iš tėvų neperleidžiamais 2 mėn. trukmės vaiko priežiūros atostogų mėnesiais, o tais atvejais, kai vaiką augina vienas iš tėvų, gauti išmoką ir už papildomą 2 mėn. vaiko priežiūros atostogų dalį; neperleidžiamais atostogų mėnesiais numatyta mokėti 78 proc. kompensuojamojo uždarbio dydžio išmoką, likusiais mėn. pasirinktinai, iki vaikui sueis 18 mėn. – 60 proc., iki sueis 24 mėn. – pirmaisiais metais – 45 proc., antraisiais – 30 proc. kompensuojamojo uždarbio dydžio; jei vaiko priežiūros išmokos gavimo metu asmuo dirba ir apskaičiuotų pajamų / išmokų suma neviršija ar yra lygi jo vidutinio mėnesinio kompensuojamojo uždarbio dydžiui, numatyta mokėti viso dydžio paskirtą išmoką, o jei viršija – vidutinio mėnesinio kompensuojamojo uždarbio ir apskaičiuotų pajamų / išmokų skirtumą ir kt. Direktyva 2019/1158 numato pareigą visoms šalims įtvirtinti neperleidžiamas vaiko priežiūros atostogas moterims ir vyrams, kurios negali būti perleistos vienas kitam ar kitiems asmenims, vyrams užtikrinti bent 10 d. tėvystės atostogas bei įtraukti kitas šeimos ir darbo derinimo priemones. Direktyvoje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad darbuotojai, besinaudojantys teisėmis į vaiko priežiūros atostogas, gautų apmokėjimą arba pašalpą. Iki įstatymo pakeitimų Lietuvoje tėvai galėjo laisvai pasirinkti, kuris iš jų prižiūrės vaiką, ir kiek laiko gaus vaiko priežiūros išmoką: ar iki vaikui sukaks 1 m. (mokama 77,58 proc. gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio išmoka) ar iki jam sukaks 2 m. (pirmuosius metus mokama 54,31 proc., antraisiais – 31,03 proc. gavėjo kompensuojamojo uždarbio). Jei pirmaisiais vaiko

	auginimo metais gaunama darbinės veiklos pajamų, mokamas skirtumas tarp vaiko priežiūros išmokos ir gaunamų pajamų. Antraisiais metais išmoka mokama nepriklausomai nuo pajamų. • Vaiko priežiūros išmokos mokėjimas iki 1 m. tėvų tarpe nėra populiarus – išmoką iki 1 m. renka tik apie 1 tūkst., 2 m. – virš 20 tūkst. tėvų. 2021 m. išmoka buvo mokama 27 tūkst. moterų ir 8,6 tūkst. vyrų. Lietuvoje tėčiai gana noriai naudoja apmokamą tėvystės mėnesių (2022 m. sausio mėn. tėvystės išmoka buvo mokama 1,1 tūkst. tėvų), daugėja vyrų, kurie išeina atostogų vaikui prižiūrėti, bet dažniausiai jie išeina antraisiais vaiko auginimo metais ir toliau dirba, o vaiką vis tiek prižiūri mama (pvz. 2020 m. 40 proc. vaiko priežiūros išmokos gavėjų antrais vaiko auginimo metais buvo vyrai ir beveik visi jie – 90 proc. arba 7,5 tūkst. – dirbo). • Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane numatyta priimti Darbo kodekso ir Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimo įstatymų projektus – atitinkamai numatyti neperleidžiamas vaiko priežiūros atostogas, naujas lanksčių darbo sąlygų galimybes ir galimybes tėvams, auginantiesiems vaikus ir esantiems vaiko priežiūros atostogose, visą vaiko priežiūros atostogų laikotarpį dirbti ir gauti vaiko priežiūros išmoką tuo atveju, kai išmokos ir darbo užmokesčio suma neviršija buvusio darbo užmokesčio dydžio.

SIŪLOMOS PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Rengėjų pasirinktos priemonės iš esmės laikytinos tinkamomis, siekiant suderinti teisės aktų nuostatas bei pakoreguoti galiojančias nuostatas, siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Atkreiptinas dėmesys tik į tai, kad teikime pasigendama pagrindimo dėl kai kurių siūlomų nuostatų, pvz., neaišku, kodėl pasirinktas toks, o ne kitoks minimalaus vidutinio mėnesinio kompensuojamojo uždarbio vaiko priežiūros išmokai apskaičiuoti dydis.

Projekte siūloma:

- Patikslinti tėvystės išmokų apskaičiavimo ir mokėjimo nuostatas (dėl tėvystės išmokos mokėjimo trukmės ir jos išmokėjimo termino, dėl išmokos mokėjimo tais atvejais, kai tėvystės atostogos skaidomos į dvi dalis su pertrauka, dėl tėvystės išmokos mokėjimo įvaikinimo atveju ar vaikui mirus ir kt.).
- Patikslinti vaiko priežiūros išmokų apskaičiavimo ir mokėjimo nuostatas (dėl išmokos mokėjimo tais atvejais, kai vienas iš tėvų netenka teisės gauti vaiko priežiūros išmokos už neperleidžiamą 2 mėn. trukmės vaiko priežiūros atostogų dalį, arba vaikas įvaikinamas ir kt.).
- Patikslinti socialinio draudimo išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatas (dėl papildomų dokumentų pateikimo Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdybos teritoriniam skyriui, jei valstybės ar žinybiniuose registruose ar valstybės / savivaldybės informacinėse sistemose nėra reikiamų duomenų, dėl mokėtinos vaiko priežiūros išmokos dalies apskaičiavimo tais atvejais, kai keičiasi procentinis jos dydis ir kt.).
- Siekiant teisinio aiškumo, numatyti koks yra minimalus ir maksimalus vidutinis mėnesinis kompensuojamasis uždarbis vaiko priežiūros išmokai apskaičiuoti. Atlikti kitus tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio pakeitimus.

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO KAŠTAI

Priimtam nutarimui įgyvendinti papildomų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų nereikės (lėšų poreikis buvo numatytas priimant Įstatymą).

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO NAUDOS

Patikslinus Nuostatus bus pasirengta įgyvendinti Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimus, kurie sudarys palankesnes sąlygas moterims grįžti į darbo rinką, o vyrams įsitraukti į šeiminių gyvenimą, bendrai dalytis vaiko priežiūros pareigomis, derinti šeimos gyvenimą ir profesinę veiklą. Neperleidžiami vaiko priežiūros mėnesiai stiprins vaiko ir tėvo ryšį, o 2 mėn. laikotarpiu mokamas vaiko priežiūros išmokos dydis bus paskata tuo pasinaudoti.

Visuomenės grupės, kurios pajaus teigiamą poveikį

- Tėvai, auginantys vaikus (*skaitinė išraiška nenurodyta*).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Rengiant Įstatymo pakeitimus buvo organizuotos viešosios konsultacijos su visuomene ir apskritojo stalo ekspertų diskusija. Siūlomi pakeitimai dėl vaiko priežiūros atostogų ir išmokų ne kartą svarstyti Trišalėje taryboje ir Darbo santykių taryboje. Dėl Projekto viešosios konsultacijos nebevykdytos.

TEISĖS AKTŲ PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su FM, patikslintas pagal TM ir VSDF valdybos pastabas (suderinta darbo tvarka).

PAŽYMĄ PARENGĖ	<i>Daiva Buivydaite-Garbštienė</i>
	<i>Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupė, patarėja</i>